

Wyrok z dnia 7 grudnia 2001 r.

II UKN 650/00

Osoba uprawniona ze względu na kontynuowanie nauki do przyznanej na okres roku szkolnego renty rodzinnej, której wypłata została wstrzymana wskutek nieprzedłożenia aktualnego zaświadczenia szkolnego, nie może powoływać się na błąd organu rentowego i niedoręczenie decyzji wstrzymującej wypłatę renty, jeżeli kolejne zaświadczenie przedłożyła po upływie dwóch lat od wstrzymania wypłaty renty.

Przewodniczący SSN Krystyna Bednarczyk, Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar,
Roman Kuczyński (sprawozdawca)

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 2001 r. sprawy z wniosku Henryka R. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w S. o wypłatę renty rodzinnej, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 lutego 2000 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 31 sierpnia 1999 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił odwołanie Henryka R. od decyzji Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w S. z dnia 6 listopada 1998 r., przyznającej mu rentę rodzinną za okres od dnia 1 października 1998 r. do dnia 31 sierpnia 1999 r., a odmawiającej jej przyznania od daty wstrzymania w 1996 r.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że wnioskodawcy została przyznana od dnia 25 kwietnia 1979 r. renta rodzinna na syna Roberta, która w lipcu 1994 r. została wstrzymana z braku aktualnego zaświadczenia o uczęszczaniu do szkoły, a następnie, po przedłożeniu takiego zaświadczenia, wznowiona decyzją z dnia 5 października 1995 r. na okres od 1 września 1995 r. do 1 września 1996 r. Wszystkie decyzje organu rentowego zawierały pouczenie uprawnionego do renty o obowiązku zawiadomienia

tego organu o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie świadczenia. Niezależnie od zakreślenia w decyzji z dnia 5 października 1995 r. końcowego terminu zakończenia wypłacania renty decyzją z dnia 25 września 1996 r. organ rentowy wstrzymał z dniem 1 września 1996 r. z powodu braku zaświadczenia szkolnego, przy czym dysponował zaświadczeniem B. Zakładu Elektroenergetycznego, z którego wynikało, że uprawniony do renty rodzinnej od dnia 1 września 1996 r. jest zatrudniony na stanowisku młodszego elektryka. Zaświadczenia o uczęszczaniu przez Roberta R. do Technikum Zawodowego dla Dorosłych w D.G. wpłynęły do organu rentowego dopiero dnia 20 października 1998 r., wobec czego organ rentowy decyzją z dnia 6 listopada 1998 r. wznowił on wypłatę renty rodzinnej od dnia 1 października 1998 r., tj. od miesiąca, w którym wpłynęły dokumenty potwierdzające prawo do świadczenia. Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zmiany tej decyzji i przyznania prawa do renty za okres wcześniejszy, gdyż wstrzymanie renty nie było następstwem błędu organu rentowego, lecz zaniedbaniem uprawnionego do renty.

Wyrokiem z dnia 16 lutego 2001 r. Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił apelację Henryka R. od powyższego wyroku, podzielając stanowisko Sądu pierwszej instancji i wskazując nadto, że wnioskodawca nie zaskarżył w terminie decyzji z dnia 25 września 1996 r. wstrzymującej dalszą wypłatę renty.

Kasacja wnioskodawcy zarzuca wyrokowi Sądu drugiej instancji naruszenie art. 102 i 95 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), art. 104, 109 § 1, 39-40 i 111 KPA oraz art. 227 KPC przez niewyjaśnienie, czy decyzja o wstrzymaniu wypłaty renty została wnioskodawcy doręczona.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja jest nieuzasadniona i podlega oddaleniu. Zgodnie z przepisami art. 99 i 101 ust. 1 pkt 1 ustawy o z.e.p. świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Wnioskodawca złożył do organu rentowego zaświadczenia szkolne w październiku 1998 r. i Oddział ZUS prawidłowo przyznał prawo do renty od tego miesiąca. Nie istnieją w przedmiotowej sprawie przesłanki do uznania, że wstrzymanie wypłaty renty rodzinnej w 1996 r. było spowo-

dowane błędem organu rentowego, co pozwalałoby na wypłatę renty za okres wsteczny. Wnioskodawcy już wcześniej wstrzymano wypłatę renty z powodu niedostarczenia zaświadczenia szkolnego i wznowiono jej wypłatę po przedstawieniu zaświadczenia. Wnioskodawca był więc zorientowany w swoich obowiązkach, a także należycie pouczony. Ponadto w decyzji z dnia 5 października 1995 r. wznowiającej wypłatę renty wskazano, że renta przysługuje od podjęcia nauki w szkole (od 1 września 1995 r.) do 1 września 1996 r. Wnioskodawca winien więc zdawać sobie sprawę z tego, że dla wypłaty renty po 1 września 1996 r. niezbędne będzie złożenie aktualnego zaświadczenia szkolnego o kontynuowaniu nauki. Dodatkowo organ rentowy otrzymał zaświadczenie pracodawcy o zatrudnieniu osoby uprawnionej do renty od dnia 1 września 1996 r. z wyraźnym zaznaczeniem o pobieraniu nauki zawodowo w latach 1993-1996, co legło u podstaw wydania decyzji z dnia 25 września 1996 r. o wstrzymaniu wypłaty renty. Przepis art. 102 ust. 1 pkt 2 ustawy o z.e.p. stanowi, że wypłatę świadczeń wstrzymuje się, jeżeli osoba pobierająca świadczenia mimo pouczenia lub żądania organu rentowego nie przedłoży dowodów stwierdzających dalsze istnienie prawa do świadczeń. W przedmiotowej sprawie istota sporu sprowadza się do tego, że wnioskodawca nie udowodnił bezpośrednio po wstrzymaniu wypłaty renty, iż posiada nadal do niej prawo. Dowód taki przedstawił dopiero w 1998 r. i rentę przyznano ponownie, jednakże odpowiedzialności za brak dowodów nie może ponosić organ rentowy. Wstrzymanie wypłaty renty jest okolicznością, tak istotną dla osoby uprawnionej, że nie może się ona powoływać na ewentualny brak doręczenia decyzji organu rentowego o wstrzymaniu wypłaty, bowiem brak wypłaty w wyznaczonym terminie jest ewidentny i niepodjęcie przez osobę, prawidłowo pouczoną i doświadczoną już wcześniejszymi wstrzymaniami wypłat oraz znającą ich przyczyny, jakichkolwiek działań w kierunku wyjaśnienia powodów wstrzymania jest przejawem rażącego braku staranności o własne sprawy, który nie może być uznany za błąd organu rentowego. Wnioskodawca nie może otrzymać renty rodzinnej za okres od 1 września 1996 r. do 1 października 1998 r. nie dlatego, że nie zaskarżył decyzji organu rentowego z dnia 25 września 1996 r. (której - jak utrzymuje, mu nie doręczono), lecz dlatego że po dniu 1 września 1996 r. do którego to dnia miał przyznaną rentę rodzinną na okres roku szkolnego 1995/1996 nie udowodnił, jak tego wymaga przepis art. 102 ust. 1 pkt 2 ustawy o z.e.p., iż spełnia warunki do dalszego pobierania renty, zaś organ rentowy posiadając zaświadczenie o zatrudnieniu miał podstawy do uznania, że wnioskodawca warunków tych nie spełnia.

Z tych więc względów Sąd drugiej instancji trafnie przyjął, że brak dowodu doręczenia wnioskodawcy decyzji wstrzymującej rentę nie ma znaczenia dla istoty sprawy. Tym samym nie można uznać za trafny zarzutu kasacji naruszenia art. 227 KPC oraz art. 102 ustawy o z.e.p. Chybione są także zarzuty naruszenia przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Postępowanie przed organami rentowymi uregulowane było przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) i w zakresie tym nie mają zastosowania przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 95 w związku z art. 94 ustawy o z.e.p. - por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1997 r., II UKN 409/97, OSNAPiUS 1998 r. nr 21, poz. 634).

Z powyższych motywów Sąd Najwyższy nie znalazł usprawiedliwionych podstaw do uwzględnienia kasacji i w oparciu o art. 393¹² KPC orzekł jak w sentencji wyroku.

=====